

Phanta rhei

Over de veranderende Nederlandse arbeidsmarkt voor actuariel professionals, of: de gouden jaren en baan zekerheid zijn voorbij, bewegen is het devies...

Panta rhei (Grieks: πάντα ῥεῖ) is een filosofische uitspraak en gedachte die wordt toegeschreven aan de presocratische filosoof Heraclitus, en betekent 'alles stroomt'.

De vroegste verwijzingen naar Heraclitus' denken komen voor in Plato's dialogen. Met de formule panta rhei probeerde hij kort en bondig te omschrijven waar Heraclitus' filosofie in zijn ogen omging. In de Cratylus vermeldde hij de gedachte voor het eerst, en sprak hij van panta choerei, 'alles wijkt': 'Heraclitus zegt zo ongeveer dat alles wijkt en dat niets blijft. En als hij dat wat er is, vergelijkt met de stroom van een rivier, zegt hij dat je niet twee keer in dezelfde rivier kunt stappen'. Plato gaf nog andere varianten: 'Alles blijkt te stromen', en 'Alles beweegt en alles stroomt'.

Bron: Wikipedia

A. Bousema is partner bij Financial Assets Actuarial Executive Search. Hij was tussen 1994 en 2011 directeur van het bureau van het Actuarieel Genootschap en Actuarieel Instituut en managing director van de European Actuarial Academy.

NEEMT EEN ROBOT MIJN WERK OVER?

De BBC publiceerde in 2015 het interessante onderzoek *Will a robot take your job?*¹, waarin de (on)waarschijnlijkheid van een overname van beroepen door een computer of robot wordt voorspeld. Op de interactieve website (<https://www.bbc.com/news/technology-34066941>, neem zeker een kijkje!) kan een beroep ingegeven worden –er zijn er 365 verschillende benoemd–, waarna een berekening volgt met een percentage ergens tussen 'likely' of 'unlikely' dat het beroep geautomatiseerd wordt. Er wordt in het onderzoek van uitgegaan dat geavanceerde algoritmen en vormen van artificial intelligence en machine learning veel werk gaan overnemen. Dat is een realistische aanname want geavanceerde robots nemen nu al een breed scala aan steeds complexere handmatige taken over, we staan volgens de experts nog maar aan het begin.

Laten we eerst eens kijken naar welke beroepen er altijd zullen blijven volgens de onderzoekers. Sociaal werkers, verpleegkundigen, therapeuten en psychologen (assisteren en verzorgen van anderen, empathisch profiel) behoren tot de groep professionals die niet behoeven te vrezen voor overname door robots. Ook beroepen die creatief en origineel denkwerk vereisen, zoals kunstenaars, ontwerpers of ingenieurs, hebben een grote kans op behoud van hun werk. Dit geldt ook voor beroepen die een hoge mate van sociale intelligentie en onderhandelingsvaardigheden vereisen, zoals managementposities. Machines zullen deze professionals niet snel voorbij streven. Maar ook werk in ongestructureerde omgevingen –zoals de taken die moeten worden uitgevoerd door een schoonmaakster– vallen buiten het bereik van automatisering. Herkent u de actuaris hier al tussen?

De top 10 van de beroepen nagenoeg zonder risico

- 1 Hotel- en accommodatiemanager of eigenaar (0,4%)
- 2 Onderwijsadviseur en schoolinspecteur (0,4%)
- 3 Spraak- en taaltherapeut (0,5%)
- 4 Manager of directeur sociale diensten (0,7%)
- 5 Psycholoog (0,7%)
- 6 Gezondheidszorg en gezondheidsmanager of -directeur (0,7%)
- 7 Leraar secundair onderwijs (0,8%)
- 8 Verpleegster (0,9%)
- 9 Verloskundige (0,9%)
- 10 IT-bedrijfsanalist, -architect en -systeemontwerper (1,1%)

Welke beroepen lopen daarentegen het risico verdreven te worden door computers en robots? De Boston Consulting Group voorspelt dat tegen 2025 tot een kwart van de banen zal worden vervangen door slimme software of robots, terwijl een studie van de Universiteit van Oxford aangeeft dat 35% van de bestaande banen in het Verenigd Koninkrijk het risico loopt te worden geautomatiseerd in de komende 20 jaar. Vooral beroepen met een repetitief karakter, zoals het schrijven van rapporten of het opstellen van spreadsheets, zal vervangen worden door software.

De top 10 in de gevarezone:

- 1 Telefonische verkoper (99,0%)
- 2 Typist of gerelateerde toetsenbordwerker (98,5%)
- 3 Juridisch secretaris (97,6%)
- 4 Financiële rekeningenmanager (97,6%)
- 5 Controleur en Tester (97,6%)
- 6 Weger of sorteerder (97,6%)
- 7 Verkoopbeheerder (97,2%)
- 8 Boekhouder, salarisadministrateur (97,0%)
- 9 Financieel ambtenaar (97,0%)
- 10 Pensioen- en verzekeringsagent (97,0%)

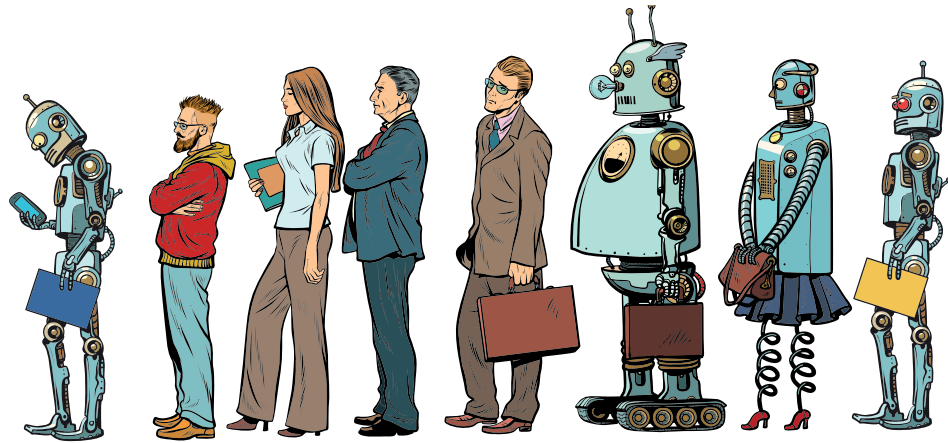
EN DE ACTUARIS?

Komen we nu bij het ambacht van actuaris. Wat is uw inschatting, staat de actuaris er goed voor? Bij het ingeven van het beroep actuaris (categorie 'Actuary, economist or statistician') geeft het algoritme op de vraag 'Likelihood of automation?' aan: *It's quite unlikely (15%)*. Nader bepaald: plaats 263 in de rij van 365 beroepen. Zeker geen slechte voorspelling, en niet echt verontrustend, maar toch.... Voor Nederland is de situatie echter minder rooskleurig: er is geen automatische baan zekerheid meer, tijden zijn veranderd.

GOUDEN JAREN VOORBIJ

In de eerste 20 jaren van de lange (en aangename) periode dat ik tussen actuariel professionals verkeer – en dat is vanaf 1994, dus 25 jaar – was het vinden van een passende en interessante baan voor actuarissen geen enkel probleem. Zo volstond in de jaren '90 van de vorige eeuw een kort gesprekje met een potentiële werkgever vaak al, en ging de aspirant-werknemer als hij of zij de baan ook zag zitten huiswaarts met een arbeidscontract en de sleutel van een mooie leaseauto op zak. Aan vacante posities voor actuariel professionals

toen geen gebrek, er werd van alle kanten aan de mensen getrokken, vaak al vanaf de collegebanken van de UvA. Dat weerspiegelde zich ook wereldwijd: door het tekort aan actuarieel geschoolden was de vraag veel groter dan het aanbod. In 2008 waren er wereldwijd zo ongeveer 50.000 – 60.000 *full qualified actuaries*, terwijl de vraag op 100.000 werd geschat. Steevast stond ook het beroep van 'actuary' in de rating top 250 jobs in de US in de top 3, zelfs vaak op nummer 1, en één van de variabelen was baanzekerheid. Die tijden zijn in de Nederlandse situatie voorbij.

GEEN VANZELFSPREKENDE BAANZEKERHEID MEER

De situatie op de arbeidsmarkt van actuarissen in Nederland verandert ingrijpend. Ik merk in onze praktijk dat een groeiend aantal actuarieel professionals hun baan verliest en moeilijk weer aan de slag komt. Door de marktontwikkelingen die de laatste 3 á 4 jaar sterk doorzetten, denk aan de krimpende levensverzekerings- en pensioenmarkten, consolidaties, mergers en de opkomst van fintech, verdwijnen er voorheen rotsvast geachte posities. Waar tot begin van het jaar 2000 de leven- en pensioenactuarissen de boventoon voerden, loopt de vraag naar deze specialisten nu substantieel terug. Reorganisaties en afslankrondes volgen elkaar in rap tempo op bij in deze markten opererende organisaties. De enorme impuls die Solvency II de inzet van actuarissen gaf zwakt na de invoering in 2016 af. Ook de verandering in de behoefte van de werkgevers, die andere profielen vragen, leidt tot verlies van werkgelegenheid. Het betreden van het actuariële en risk domein door andere professionals eist tevens zijn tol.

IQ, EQ EN AQ

Het waarst worden in mijn observatie de actuarieel professionals getroffen die zich niet voldoende hebben aangepast aan de veranderende vraag uit de markt, zij die zijn blijven stilstaan, en dat zijn zeker niet alleen 50-plussers. Door hun luxe arbeidsmarktpositie is het te lang goed gegaan, nieuwe ontwikkelingen werden onvoldoende gevolgd, er is door deze groep onvoldoende of niet in hun ontwikkeling van (nieuwe) competenties en vaardigheden geïnvesteerd. Naast een relevant IQ en EQ blijkt ook een sterk AQ (adaptie quotiënt) zeer noodzakelijk.

AL 5 TOT 10 % ACTUARIEEL PROFESSIONALS WERKLOOS

Waren er in 1995 in Nederland 500 actuarissen lid van het Actuarieel Genootschap, in 2019 is het ledenbestand opgelopen tot 1.300 actuarissen AG en 150 Actuarieel Analisten AG. Wereldwijd zijn zo'n 100.000 lid van een nationale actuariële vereniging, 20.000 in de US, 15.000 in de UK (inclusief de Gemenebesten), en 5.000 in Duitsland. Nederland staat met 1.300 leden op de 9e plaats globaal gezien.

Er is wereldwijd nog steeds veel vraag naar actuarieel professionals, bleek ook tijdens mijn bezoek aan de International Conference of Actuaries in Berlijn in mei 2018, waar 2.800 actuarissen uit meer dan 100 landen elkaar ontmoetten. Uit de vele gesprekken met internationale actuarissen kwam naar voren dat men in meeste landen actuarissen niet kan aanslepen, er bestaat een grote behoefte. Dat was in ons land ook zo, maar dat is anders geworden. Op basis van de

ervaringen in onze praktijk en de marktkennis waarover wij beschikken – wij kennen de meeste actuarieel en risk specialisten persoonlijk en volgen hen al jaren – schatten wij in dat er op dit moment van de actuarieel geschoolden (Actuarissen AG, Actuarieel Analisten AG en Actuarieel Rekenaars) tussen de 5 en 10% werkloos is. Tot deze groep behoren zij die een vaste baan verloren hebben, maar ook – en dat is verborgen werkloosheid – zzp'ers, die geen of maar zeer beperkt opdrachten kunnen verwerven.

PANTA RHEI – IK BEWEEG, DUS IK HEB TOEKOMST

Betekenen deze ontwikkelingen dat er geen toekomst meer is voor actuarieel professionals in Nederland? Ik denk dat die er wel degelijk is. Echter, het behouden van je baan of het verwerven van een nieuwe baan gaat niet meer vanzelf, zoals tot voor 5 jaar. Er is aan de werkgeverskant namelijk duidelijk een vraag naar andere profielen waarneembaar, ook de behoefte binnen de domeinen verschuift. De functies in het leven- en pensioendomein lopen in aantal terug, daarentegen groeit de vraag binnen schade, data, zorg, toezicht en deels ook op het investmentterrein. In de (actuariële) keten is er vraag naar specialisten op onder meer de terreinen product development, pricing en IFRS 17. Op het gebied van persoonlijke competenties zoeken werkgevers communicatieve, ondernemende, dynamische professionals met adaptievermogen, commitment en flexibiliteit.

Een aloude regel geldt ook hier: aan goede mensen is altijd een tekort, en zeker aan kwantitatief talent. Wij zien dat de professionals die zich aanpassen aan de bewegende en veranderende vraag uit markt, die blijvend in zichzelf investeren (jobrotatie, periodieke wisseling van werkgever, opleidingen, trainingen, PE, maar ook werken aan persoonlijke ontwikkeling en groei), en die traditionele grenzen durven te overschrijden en alert zijn op kansen, absoluut interessant blijven voor werkgevers. Dit geldt voor zowel permanente als tijdelijke posities.

VAN ACTUARIS NAAR AUDITOR VAN ALGORITMEN EN ANALYTICS TRANSLATOR

Uiteraard zal de behoefte aan de meer traditionele actuariële rollen nog wel enige tijd blijven bestaan. We zien echter steeds meer de beweging van risicowaardering naar analyse van data. Er ontstaan als gevolg daarvan in het datadomein in snel tempo nieuwe rollen, zoals *auditor van algoritmen* en *analytics translator*. Hiervoor hebben actuarissen in veel opzichten uitstekende papieren, maar ze zullen zich hiervoor wel dienen te heroriënteren en ontwikkelen. En dat vraagt visie, moed en inspanning.

In het begin van dit artikel werden oude Griekse wijsgeren ten tonele gevoerd. Zo leerde Heraclitus ons dat alles wijkt en dat niets blijft. En dat je niet twee keer in dezelfde rivier kunt stappen. Mijn appél daarom aan actuarieel professionals is om open te staan voor de veranderingen, om blijvend te investeren in hun persoonlijke ontwikkeling, om zich zo sterk te positioneren in de nieuwe wereld. Andere en (snel)stromende rivieren genoeg... ■

1 – zie 'The Future of Employment: How susceptible are jobs to automation'. Data supplied by Michael Osborne and Carl Frey, from Oxford University's Martin School. Figures on UK job numbers and average wages from the Office for National Statistics and Deloitte UK.